

REGLER FÖR LYDNADSPROV KLASS I - III

*De allmänna bestämmelserna från SKK och SBK (sid 3–20) är identiska för
Lydnadsprov klass I-III respektive Lydnadsprov elitklass.*

Allmänna bestämmelser för utställningar, prov och tävlingar anordnade av SKK och till SKK anslutna läns- och specialklubbar samt avtalsanslutna rasklubbar

*Dessa bestämmelser är fastställda att gälla
fr o m 2012-01-01 t o m 2016-12-31.
Eventuella ändringar som påkallats av svensk lagstiftning
eller FCI återfinns på SKKs webbplats (www.sk.se)*

Nedanstående bestämmelser gäller för officiella (stambokförda) utställningar, prov och tävlingar som anordnas av Svenska Kennelklubben (SKK) och till SKK anslutna läns- och specialklubbar samt avtalsanslutna rasklubbar.

Härutöver gäller i tillämpliga delar SKKs stadgar, samt bestämmelser som utfärdats av myndighet.

Sammanförandet av hundar till utställningar, prov och tävlingar ställer krav på såväl arrangör som ägare/förare av hund för att kunna upprätthålla ett gott skydd mot smittsamma sjukdomar och skador på människor, den egna hunden och andra djur.

Hundens välfärd har alltid högsta prioritet på samtliga arrangemang inom SKK-organisationen.

Det är också viktigt att resultatet av bedömningen inte påverkas av otillbörliga förhållanden.

Det åligger deltagare och funktionär **att** handla eller uppträda på sådant sätt att det inte skadar eller motverkar SKK eller dess medlemsorganisationer samt **att** på prov, utställning eller tävling inte agera på sådant sätt att det påverkar andra hundars chanser till rättvis bedömning och att inte heller uttala sig nedsättande om andra hundar, funktionärer eller deltagare.

Samtliga hundar ska ställas till förfogande för de undersökningar och de provtagningar som kan föranledas av kontroll av doping och andra otillbörliga förhållanden.

När veterinärintyg återopas för en hund ska detta vara utfärdat på av SKK godkänd blankett (se exempelvis F145 Sveriges Veterinärförbund eller motsvarande). Uppgifter som ska finnas med för att intyget ska accepteras är: ras, registrerat namn, registreringsnummer, ID-nummer, beskrivning av skada, om den är förvärvad, vad ingreppet avser, åtgärd, anledning till åtgärd och om kroppsdel avlägsnats kommentera dess utseende. Intyg i original ska alltid medtas vid utställning.

Arrangör äger rätt att kopiera veterinärintyg.

Person som av SKKs Disciplinnämnd uteslutits ur SKK-organisationen eller som av nordisk kennelklubb eller FCI avstängts från rätten att delta på utställning, prov eller tävling, eller som på grund av myndighetsbeslut inte får hantera eller inneha djur, får inte delta på prov eller tävling. Sådant person får inte heller ställa ut eller visa hund eller delta med avels- eller uppfödargrupp på utställning. Detta gäller även person som valt att utträda ur SKK-organisationen under pågående utredning i SKKs Disciplinnämnd, innebärande att SKKs Disciplinnämnd inte kan pröva ärendet i sak. Hundägare ansvarar för att hund vid utställning, prov eller tävling inte visas/förs av person som är utesluten, avstängd eller av myndighet ålagts förbud att hantera eller inneha djur.

Hund som under de senaste sex månaderna före utställning, prov eller tävling ägts av person som av SKKs Disciplinnämnd uteslutits eller ålagts förbud att anmäla, föra eller låta framföra hund vid utställning, prov eller tävling, får inte delta.

Resultat tilldelade i officiell klass registreras hos SKK. Endast registrerad hund kan tilldelas championat.

1. Vaccinationer

Deltagande utländska hundar ska vara införda till Sverige i enlighet med svenska införselbestämmelser för hund avseende rabiesvaccination och avmaskning gentemot bandmask (Echinococos).

Deltagande hund ska vara vaccinerad mot valpsjuka enligt följande:

- Hund **under ett (1) års** ålder: vid **lägst tio (10) veckors** ålder.
- Hund **över ett (1) års** ålder: Hund ska vara vaccinerad vid **lägst tio (10) månaders** ålder och inte vara utförd för mer än **fyra (4) år** sedan.
- Förstagångsvaccination ska vara gjord **minst fjorton (14) dagar före** prov-, tävlings- och/eller utställningsdagen.

Kontroll av att gällande införsel- och vaccinationsbestämmelser följts kan förekomma.

Vidare rekommenderar SKK att deltagande hundar dessutom är vaccinerade mot parvovirusinfektion och parainfluensa (kennelhosta).

2. ID-märkning

Hund ska vara ID-märkt för att få delta på officiell utställning, officiellt prov eller tävling (gäller även blandras och oregistrerad hund).

ID-märkningen kan ske genom tatuering eller genom implantat av microchip som uppfyller ISO-standard 11784 och 11785.

Specialklubb äger rätt att bestämma att endast tatuering ska gälla vid klubbens arrangemang.

Deltagare som tillhandahåller egen avläsare äger rätt att delta med microchip-märkt hund oavsett om arrangören beslutat om tatuering.

Vid utställning anordnad av SKKs centralstyrelse eller SKK/länklubb är arrangören skyldig att tillhandahålla avläsare.

Kontroll av ID-märkning kan ske genom stickprov.

3. Ansvar

Hundägare eller dennes ombud står under pågående utställning, prov eller tävling under det ansvar som följer av **lagen om tillsyn över hundar och katter**.

Utställare, prov- eller tävlingsdeltagare svarar för att hunden hålls på ett sådant sätt att den inte kan tillfoga sig själv eller andra skada. Förvaring i bil, bur, tält eller dylikt får under inga omständigheter ske under sådana förhållanden att hunden kan ta skada.

Om hundägare eller dennes ombud under utställning, prov, tävling eller klubborganiserad aktivitet förvarar hund i strid mot ovanstående *ska* denne, av tjänstgörande funktionär, på särskild blankett, rapporteras till SKK. Exempel på funktionär är: bestyrrelse, kommissarie, tjänstgörande veterinär, prov- eller tävlingsledare, domare, ringsekreterare, instruktör samt figurant vid prov. Det åligger arrangören att tillse att blanketten finns tillgänglig vid arrangemanget.

Arrangerande klubb fritar sig och sina funktionärer från allt ansvar för skada eller förlust som kan uppstå för hundägare i samband med utställning, prov eller tävling. Det samma gäller skada som förorsakats av hund under pågående utställning, prov eller tävling om skadan inte bevisligen varit en följd av uppenbart bristande arrangemang.

Aga av hund är förbjuden.

4. Force majeure

Arrangören är inte skyldig att återbetala anmälningsavgiften om arrangemanget blivit inställt på grund av force majeure.

SKK eller medlemsorganisation svarar inte för skador eller direkta eller indirekta kostnader som orsakats på grund av icke genomfört evenemang. Inte heller förtroendevald, tjänsteman eller funktionär inom SKK eller medlemsorganisation som fattat beslut om sådant evenemang, svarar för skador eller direkta eller indirekta kostnader.

5. Oacceptabelt beteende

Hundar som under utställning, prov, tävling eller klubborganiserad aktivitet uppvisar ett oacceptabelt beteende genom att visa aggressivitet, göra utfall eller på annat sätt uppträda hotfullt mot människor och/eller andra hundar kan avvisas från området.

Särskild rapporteringsskyldighet för domare och funktionärer

Tjänstgörande domare och funktionär är skyldig att på särskild blankett, skriftligen till SKK rapportera då hund under utställning, prov, tävling eller klubborganiserad aktivitet visat oacceptabelt beteende enligt ovan. Det åligger arrangören att tillse att blanketten finns tillgänglig vid arrangemanget.

Exempel på funktionär är: bestyrrelse, kommissarie, tjänstgörande veterinär, prov- eller tävlingsledare, ringsekreterare, instruktör samt figurant vid prov.

6. Hinder för deltagande i utställningar, prov och tävlingar

Mentalitet

Hund som vid tre (3) tillfällen tilldelats Disqualified eller 0 pris med hänvisning till mentaliteten, äger inte rätt att delta.

Smittsam sjukdom

Hund som har en smittsam sjukdom eller ohyra får inte delta.

Hund får inte delta som under den senaste månaden har haft eller misstänkts ha

haft valpsjuka, parvovirusinfektion eller kennelhosta, eller som under den senaste månaden vistats tillsammans med hund som då var sjuk i någon av dessa sjukdomar.

Hund får inte delta tidigare än 2 månader efter avslutad karantänsvistelse.

Dräktig tik och valptik

Dräktig tik får inte delta i prov, utställning eller tävling 30 dagar före valpning, beräknat från 63 dagar efter första parningen, och får inte heller delta förrän 75 dagar efter valpning oavsett resultatet av valpningen.

Valpar

Valpar under 4 månaders ålder får inte delta på prov, tävling eller utställning och inte heller införas på provområdet.

Öronkuperade hundar

Födda före 1 januari 2008:

- Hund född i land där öronkupering inte var tillåten när den företogs alternativt är fallen undan dansk-, finsk-, norsk- eller svenskägd tik *får inte delta* på utställning, prov, tävling eller mentalbeskrivning.
- Hund född i land där öronkupering var tillåten när den företogs *får delta* på utställning, prov, tävling och mentalbeskrivning.

Födda 1 januari 2008 eller senare:

- *Får inte delta* på utställning.
- Hund född i land där öronkupering var tillåten när den företogs *får delta* på prov, tävling och mentalbeskrivning.
- Hund född i land där öronkupering inte var tillåten när den företogs *får inte delta* på utställning, prov, tävling eller mentalbeskrivning.

Svanskuperade hundar och hundar som inte fötts med naturlig hellång svans

Födda före 1 januari 2008:

- Hund född i land där svanskupering var tillåten när den företogs och som inte är fallen undan svensk- eller norskägd tik *får delta* på utställning, prov, tävling och mentalbeskrivning.
- Hund född i Sverige och där svanskuperingen utförts av veterinärmedicinska skäl för att avhjälpa en efter födelsen förvärvad skada och där intyg i enlighet med vad som anges i inledningen till allmänna bestämmelser kan uppvisas i original såväl vid arrangemanget som senare *får delta* på utställning, prov, tävling och mentalbeskrivning.

- Dock gällande hund av raserna *dobermann och rottweiler* född i land där svanskupering inte var tillåten när den företogs, oavsett de veterinärmedicinska skäl som anges ovan, får **inte** delta på utställning, prov eller tävling. Däremot *får den delta* på mentalbeskrivning.

Födda 1 januari 2008 eller senare:

Prov, tävling och mentalbeskrivning

- Hund född i land där svanskupering var tillåten när den företogs eller som har svanskuperats av veterinärmedicinska skäl alternativt inte är född med naturligt hellång svans *får delta* på prov, tävling och mentalbeskrivning.
- Hund född i land där svanskupering inte var tillåten då den företogs *får inte* delta på prov, tävling eller mentalbeskrivning.

Generalklausul och dispensmöjlighet

Hund som förts ut ur Sverige och som blivit öronkuperad eller svanskuperad eller fått annan i Sverige otillåten åtgärd vidtagen, får efter återinförsel till Sverige inte delta på utställning, prov, tävling eller mentalbeskrivning. Detta gäller även valpar undan tik som förts ut ur Sverige, om valparna fötts inom ett år från dagen för utförseln av tiken.

Från denna bestämmelse kan SKKs centralstyrelse medge undantag om det klart framgår att utförseln inte skett för att kringgå bestämmelserna om hinder för deltagande, eller om synnerliga skäl föreligger.

7. Doping och andra otillbörliga förhållanden

Deltagande hund får inte vara skadad eller sjuk. Den får inte heller vara påverkad på otillbörligt sätt, det vill säga den får inte vara utsatt för åtgärd som otillbörligt kan påverka utseende, prestation, reaktion eller yttring av skada eller sjukdom.

Doping av hund regleras av Statens Jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om träning och tävling med djur, SJVFS 2011:24 saknr L 17, 7 kap. 1-2§§ samt bilaga 2 till dessa föreskrifter.

Därutöver återfinns detaljerade regler för vilka behandlingar och åtgärder som är otillåtna inom SKK-organisationen i *Nationellt dopingreglemente för hund*. Här finns också regler för dispensansökan från SKK-organisationens dopingreglemente.

Det åligger den som är ansvarig för hunden att vid behandling eller annan åtgärd förvissa sig om vad detta kan innebära i fråga om hundens rätt att delta vid utställning, prov eller tävling.

Då utställningsbestyrelse/provledning/tävlingsledning bestämt att prov för utvärderande av eventuell doping eller annan otillåten åtgärd ska tas, är den som är ansva-

rig för hunden skyldig att ställa aktuell hund till förfogande för provtagning och för de ytterligare undersökningar som kan föranledas därav. Manipulation av prov för dopinganalys är förbjuden.

Detaljerade regler för provtagningsrutiner med mera återfinns i *Nationellt dopingreglemente för hund*.

Kastrerad hanhund/tik

Hanhund som kastrerats kirurgiskt medges generell dispens att delta vid prov, tävling eller utställning. För deltagande vid utställning och exteriörbeskrivning krävs att det genom intyg i enlighet med vad som anges i inledningen till allmänna bestämmelser (utfärdat före kastrationen men efter 6 månaders ålder) kan styrkas att hunden haft två normalt utvecklade och belägna testiklar före operationen.

Hanhund som kastrerats genom medicinsk behandling medges inte dispens för deltagande vid prov, tävling eller utställning.

Tik som kastrerats genom kontinuerlig medicinsk behandling eller kirurgisk behandling medges generell dispens för deltagande i förhållande till *Nationellt dopingreglemente för hund*.

Särskilda bestämmelser för lydnadsprov

1. Reglernas tillämplighet

Dessa regler gäller för officiella lydnadsprov som anordnas av Svenska Brukshundklubben (SBK), Svenska Kennelklubben (SKK) och till SKK anslutna länsklubbar, övriga specialklubbar samt ungdomsförbund.

2. Rätt att anordna prov

Rätt att anordna officiellt lydnadsprov har SBK, SKK och till SKK ansluten länsklubb, övriga specialklubbar eller ungdomsförbund. Inom SBK anordnas officiella lydnadsprov av lokalklubb, distrikt eller rasklubb på uppdrag av förbundsstyrelsen (FS). Klass I-II beslutas av distriktet, varefter anmälan görs till FS.

SM anordnas av distrikt på uppdrag av FS.

Uppenbart åsidosättande av fastställda regler för lydnadsprov kan medföra att arrangör ej ges tillstånd att anordna prov under viss tid.

3. Ansökan om prov

Officiellt lydnadsprov ska ansökas hos SBK för godkännande och fastställande. Ansökan sker enligt SBKs anvisning. Avseende internationellt lydnadsprov elitklass sker, efter SBKs godkännande samt fastställande, ansökan hos FCI via SKK. Inom SBK gäller:

a) Ansökan

Ansökan från lokalklubb/rasklubb inges till distriktet på tidpunkt som bestäms av distriktet. Distriktet fastställer årsvis sitt tävlingsprogram och skickar enligt anvisningar från Förbunds-kansliet in det senast den 1 september året före.

b) Ändringar i tävlingsprogrammet

Beslut om ändringar i fastställt årsprogram vad avser klass III-elit fattas av FS och tillåts endast om synnerliga skäl föreligger. Ansökan om ändring och tillägg ska utförligt motiveras och vad gäller lokalklubb/rasklubb insändas till distriktet, som med till- eller avstyrkan vidarebefordrar ansökan till FS.

Ändringar i programmet får alltså ej göras förrän beslut meddelats från förbunds-kansliet.

Om planerat prov av någon anledning måste inställas ska ansökan göras hos distriktet som fattar beslut och omgående meddelar detta till förbunds-kansliet.

c) Kungörande

Prov kungörs genom FS' försorg i det fastställda tävlingsprogrammet.

4. Redovisning av prov

Redovisning av prov sker enligt SBKs anvisning. Tävlingssekreteraren upprättar resultatlista, vilken ska insändas till FS i två ex (original och kopia) senast inom 8 dagar efter avslutade prov. Listan upprättas på godkänd blankett och ska uppta samtliga i provet deltagande hundar.

Ansvar för att protokoll och resultatlistor är korrekt förda och upprättade åvilar tävlingssekreteraren, under förutsättning att denna är auktoriserad, annars domaren.

5. Klassindelning

Lydnadsprov indelas i fyra klasser:

- *Klass I*
- *Klass II*
- *Klass III*
- *Elitklass*

6. Villkor för deltagande

Lydnadsprov är öppna för alla hundar, vilket innebär även oregistrerade och kryptorchida hundar.

För deltagande i lydnadsprov erfordras att hunden uppnått 10 månaders ålder senast dagen före tävlingstillfället.

För deltagande i internationellt lydnadsprov elitklass krävs att hunden uppnått 15 månaders ålder dagen före tävlingstillfället.

För registrerad hund:

- Hunden skall delta under det namn den är registrerad. Resultat för hund som tävlar under oriktiga anmälningsuppgifter stryks.
- Svenskägd hund skall vid anmälingstidens utgång vara registrerad i SKK. Svenskägd hund som är född före 2001-01-01 kan ha norskt registreringsnummer.
- För utlandsägda hund skall kopia av registreringsbeviset medfölja anmälningsblanketten till tävlingen. I de fall dessa krav ej uppfylls kommer erhållna resultat att annulleras.

Observera att om en utländsk hund delägs av en person boende i Sverige, måste hunden vara omregistrerad i SKK före anmälingstidens utgång.

För oregistrerad hund:

- För oregistrerad hund: Oregistrerad hund som deltar i prov/tävling ska inneha en tävlingslicens (TAVLIC) utfärdad av SKK. TAVLIC-numret ska anges vid anmälan.

Medlemskap

För förare bosatt i Sverige krävs att deltagande förare skall vara medlem i klubb inom SKK-organisationen, såvida inte annat särskilt angivits vid provets kungörande. För förare bosatt utom Sverige krävs medlemskap i av SKK erkänd utländsk kennelorganisation.

Vid lydnadsprov inom SBK krävs för förare, bosatt i Sverige, medlemskap i SBK. Förare bosatt i Sverige, får under en och samma tävlingssäsong (= kalenderår) representera endast en klubb i SBK. Undantag gäller dock för förare, vars medlemskap upphör undersäsongen. Vid förnyelse av detta kan byte av klubb ske.

För deltagande i SM krävs medlemskap i SKK eller någon specialklubb.

Klasser

Klass I är öppen för alla hundar.

Klass II är öppen för hundar som erhållit första pris i klass I.

Klass III är öppen för hundar som erhållit första pris i klass II.

Elitklass är öppen för hundar som erhållit första pris i klass III.

Tävlande som med sin hund erövrat första pris i en klass, får själv välja om tävlan skall ske i närmast högre klass. Om så sker och pris erövrats, får hunden inte återgå till tävlan i lägre klass.

Tävlande äger endast rätt att föra en hund per klass vid samma tävlingstillfälle.

Hund får under en och samma dag delta i endast en klass.

7. Hinder för deltagande

Se även Allmänna bestämmelser för utställningar, prov och tävlingar sid. 6-8

a) Löpande tik

Tik som löper får inte delta (gäller ej internationell elitklass).

8. Anmälan och avgifter

Anmälan på fastställd blankett jämte föreskriven anmälningsavgift skall vara arrangören tillhanda senast den dag anmälningstiden utgår. Om anmälan och fullständig avgift inte inkommit inom föreskriven tid har arrangören rätt att avvisa anmälan.

Anmälningsavgiften består av en administrativ avgift (för arrangörens omkostnader) och en startavgift. Fördelningen bestäms då avgifterna fastställs. Vid anmälan betalas hela avgiften in. Skillnaden märks först vid eventuell återbetalning, då den administrativa delen inte måste återbetalas.

Inom SBK gäller att anmälningsavgifter bestäms av FS. Anmälningsavgifter och betalningsformer kungörs årligen i tävlingsprogrammet. Anmälan på av FS

fastställd blankett och anmälningsavgift ska vara arrangören tillhanda senast tre veckor före provet (gäller ej SM).

Vid tävling om svenskt mästerskap ska anmälan på fastställd blankett vara FS tillhanda senast 60 dagar före tävlingsdagen. Anmälningsavgiften ska vara arrangören tillhanda vid anmälningstidens utgång.

Arrangören avgör om efteranmälningar ska tas emot eller ej.

Erlagd avgift återbetalas, samtidigt med återbudsbrevet om utlyst prov inställs, eller vid bestyrkt hinder för deltagande av orsak, varöver anmälaren inte råder (bestyrks av veterinär, läkare eller styrelsefunktionär inom den egna klubben). För att avgift ska återbetalas måste dock återbud lämnas före provdagen samt ska bestyrkan av orsaken vara arrangören tillhanda senast 14 dagar efter provet. Arrangören ska därvid återbetala avgiften senast en månad efter provet.

Anmälan på plats dagen för tävlingen (sk "drive-in") medges inte.

Anmälaren skall ha tagit del av gällande tävlingsbestämmelser.

Anmälningsavgiften skall återbetalas om:

- hund insjuknar eller skadas
- hund på tävlingsdagen, före hundens start, är uppenbart skadad. Detta skall intygas av tävlingsledaren eller domaren.
- tik löper
- föraren är sjuk

I övrigt gäller tillämpliga delar av SKKs Tävlingsbestämmelser, eller arrangerande klubbs bestämmelser.

Då lydnadsprov arrangeras i samband med utställning fordras ej att hunden är anmäld till utställningens övriga klasser.

9. Protest och besvär

a) Den som deltagit i lydnadsprov med hund och därvid anser sig ha tillfogats orätt, ägersöka rättelse genom att avge protest till överdomare (SM) eller den domare som fullgör överdomares åligganden.

Protest får inte avse domslut utan endast tekniskt fel. Protest skall vara skriftlig och avlämnas till arrangören senast en halvtimme efter det momenten slutförts i aktuell klass. Avslagen protest ska skriftligen motiveras.

b) Klagande som inte låter sig nöja med överdomares domslut kan besvära sig hos SBK FS. Besvär ska skriftligen vara FS tillhanda senast en vecka efter det klagande fått del av överdomarens beslut.

Resultat kan ändras i följande fall.

- a) Om fel av teknisk art begåtts.
- b) Om hunden inte haft rätt att delta enligt gällande bestämmelser.

Frågan om ändring av resultat prövas:

1. Efter protest från tävlande vars rätt berörs av det klandrande resultatet.
2. Efter anmälan från tävlingsledningen/bestyrelsen eller från den domare som fattat beslutet.
3. Efter beslut av SKK att av annan anledning ta upp fråga om ändring av visst domslut.

10. Maximering av antalet deltagare /Lottning

Arrangören bestämmer maximiantalet deltagare i prov med hänsyn till årstid, klasser och andra omständigheter.

Maximeras antalet deltagare ska lottning företas bland samtliga anmälda deltagare. Lottning ska förrättas offentligt. Tävlade som ej beretts plats skall meddelas detta senast två veckor innan tävlingsdatum.

Om antalet anmälda deltagare i tävlingen ej uppgår till minst tre vid anmälnings-tidens utgång, äger arrangör rätt, att efter anmälan till SBK/vederbörande distrikt, inställa tävlingen.

Som rekommendation gäller att en domare bör inte döma fler hundar än 25 per dag. Vid en hög anmälningsiffra ska hänsyn tas till plats och övriga omständigheter samt aktuell domare ska alltid vidtalas och ge sitt godkännande.

Vid internationell elitklass är max antal hundar 25. Har den internationella elitklassen ett högre antal hundar anmälda får inte delning ske till två separata tävlingar, detta då det vid utdelande av CACIOB ska vara en och samma tävling. Istället kan två domare anlitas, momenten fördelas då mellan de båda domarna så att respektive domare har dömt samtliga hundar i samma moment.

I elitklass skall lottning av startordning ske.

11. Ansvar /Förarens skyldigheter

Förare är skyldig att väl känna och följa de regler och anvisningar som utfärdas för prov och tävlingar samt de ytterligare anvisningar som meddelas.

12. Poäng-/ betygsskala, Gult resp rött kort

Bedömning sker med betygsättning enligt poängskalan:

0 (ej godkänd) – 5 – 5,5 – 6 – 6,5 – 7 – 7,5 – 8 – 8,5 – 9 – 9,5 – 10.

Betygen multipliceras med för varje moment angiven koefficient.

Domaren skall i bedömningsprotokollet anteckna anledning till betyg understigande betyg 10.

Öppen bedömning är obligatorisk i samtliga klasser.

Gult resp rött kort

I elitklass tillämpas i enlighet med FCIs regelverk gult och rött kort. Gult kort innebär varning. Rött kort innebär diskvalificering. Domaren kan ge varning (gult kort) på grund av förarens eller hunds uppträdande. Om domaren visar gult kort två gånger innebär det diskvalificering (rött kort). Rött kort innebär 0 poäng oberoende av vad ekipaget erhållit innan rött kort gavs. (Se även punkt 14).

Krav för godkännande mm**Klass I, poäng/pris:**

Hund som uppnår 160 poäng tilldelas 1:a pris

Hund som uppnår 140 men ej 160 poäng tilldelas 2:a pris

Hund som uppnår 100 men ej 140 poäng tilldelas 3:e pris

Klass II, poäng/pris:

Hund som uppnår 160 poäng tilldelas 1:a pris

Hund som uppnår 140 men ej 160 poäng tilldelas 2:a pris

Hund som uppnår 100 men ej 140 poäng tilldelas 3:e pris

Klass III, poäng/pris:

Hund som uppnår 256 poäng tilldelas 1:a pris.

Hund som uppnår 224 men ej 256 poäng tilldelas 2:a pris.

Hund som uppnår 192 men ej 224 poäng tilldelas 3:e pris

Elitklass, poäng/pris:

Hund som uppnår 256 poäng tilldelas 1:a pris

Hund som uppnår 224 men ej 256 poäng tilldelas 2:a pris

Hund som uppnår 192 men ej 224 poäng tilldelas 3:e pris

Internationellt lydnadsprov Elitklass

Vid internationellt lydnadsprov elitklass tilldelas bästa 1:a pristagare CACIOB och näst bästa 1:a pristagare reserv-CACIOB. Om de bästa 1:a pristagarna erhållit samma poäng skall de, i avvaktan på regeländring från FCI, särskiljas enligt följande: Som vinnande hund anses den som har högsta sammanlagda poäng i momenten 3, 5 och 6. Är även denna poängsumma densamma skall omprov ske av dessa moment till dess att hundarna kan särskiljas.

För tävlan om CACIOB eller reserv-CACIOB krävs att hunden har uppnått 15 månaders ålder, är registrerad i en stambok som är erkänd av FCI.

CACIOB och reserv-CACIOB kan inte tilldelas oregistrerad eller kryptorchid hund.

Svenskt lydnadsmästerskap (SM)

SM arrangeras av SBK. Berättigad att anmäla är svenskägd hund som under kvalificeringsperioden (omfattar tiden från anmälningstidens utgång för föregående års SM till anmälningstidens utgång för innevarande års SM) minst tre gånger erhållit första pris i elitklass. SM arrangeras i elitklass.

- SM arrangeras under två dagar, med kvältävling första dagen och final andra dagen.
- Kvältävlingen döms av tre domarpar, i finalen utnyttjas samtliga domare från kvältävlingen.
- Till kvältävlingen finns 60 platser. Dock ska senaste svenska mästare i lydnad beredas tillfälle att delta. Utöver dessa äger svensk ungdomsmästare i lydnad rätt att delta i närmast följande SM Vid fler än 60 anmälda till kvältävlingarna tas hänsyn till under angiven period uppnådda kvalificeringsresultat.
- Kvältävlingen genomförs så att arrangören fördelar momenten mellan de tre domarlagen. Startordningen i kvältävlingen fastställs genom lottning vid tävlingarnas början och i närvaro av de tävlande.

Till finalen går hundar med placeringssiffra 1-15 i kvältävlingen.

I finalen börjar hunden (hundarna) med placeringssiffra 15, därefter 14 och så vidare. Vid flera hundar på samma placeringssiffra sker lottning.

Den slutliga placeringen avgörs av den sammanlagda poängen från kvältävlingen och finalen. Vid lika poäng avgör högst finalpoäng, vid lika även där delas placeringen.

Lydnadsdiplom/titel

Lydnadsdiplom, titel klass I, LP I

Tre 1:a pris i klass I på lydnadsprov

Lydnadsdiplom, titel klass II, LP II

Tre 1:a pris i klass II på lydnadsprov

Lydnadsdiplom, titel klass III, LP III

Tre 1:a pris i klass III på lydnadsprov

Lydnadsdiplom, titel elitklass, LPELIT

Tre 1:a pris i elitklass på lydnadsprov

Lydnadsdiplom kan även tilldelas oregistrerad och kryptorchid hund.

Regler för erhållande av lydnadschampionat återfinns i *Svenska Kennelklubbens tävlingsbestämmelser*.

13. Kommandoord/ Handtecken mm.

I dessa regler angivna kommandoord är önskvärda.

Tävlande skall i förväg anmäla till domaren om handtecken kommer att användas,

detta gäller dock endast då det är ett alternativ till muntligt kommando, ej där både handtecken och muntligt kommando i kombination är tillåtet. Handtecken får endast användas i moment där så anges (i elitklass är handtecken aldrig tillåtna då hunden är bredvid föraren (fotposition)). Använder föraren handtecken så får detta i princip inte utsträckas längre i tiden än ett muntligt kommando, dvs ett för långt kvarhållande av handtecknet påverkar betyget i negativ riktning.

Vid momentet apportionering skall föremålet vara anpassat till hundens storlek, vid gränsfall äger föraren rätt att välja storlek. (Gäller inte apportioneringsföremål i momentet vittringsprov). Vid inomhusprov bör inte rullande apportioneringsföremål användas.

Beträffande bedömningsordningen av de olika momenten rekommenderas den i reglerna angivna ordningsföljden.

14. Hunds framförande

Tävlande äger inte rätt att med hund beträda lydnadsring/plan när densamma är iordningställd för dagens tävling.

Utgångsställning är sittande vid förarens vänstra sida.

Vid förflyttning mellan momenten skall hunden följa vid förarens sida.

Om inte annat anges sker förarens kommandon efter tävlingsledarens order.

Vid hunds inkommande till den stillastående förarens sida accepteras att den först sätter sig framför och sedan kommenderas in till vänster sida. Föraren avgör när hunden ska kommenderas in.

Tävlande får inte ta emot hjälp av utomstående under tävlingen.

Domaren äger rätt att vid oförmåga hos hunden avbryta ett moment.

Hund som uträttar naturbehov på planen under eller mellan moment i elitklass diskvalificeras. I övriga klasser underkänns "Helhetsintryck" och momentet i fråga.

Vid störande skall eller där hunden synes vara ur funktion, äger domaren rätt att avbryta hundens deltagande från vidare tävlan.

Den tävlande får inte genom klappning eller liknande uppmuntra hunden under ett moments genomförande. Detta är däremot tillåtet efter varje avslutat moment. I fall av överdriven uppmuntran (exempelvis lek, hopp i famn, slalom mellan föraren ben etc) påverkas i klass I, II och III betyget för helhetsintryck.

Uppmuntran får inte heller ske medelst godis eller tekniska hjälpmedel (boll, ring o dyl) från och med att ekipaget beträder ringen/planen och till att denna lämnats. Om så sker avstängs hunden från vidare tävlan vid det aktuella provet.

Vid gruppmoment (platsliggande och sittande) gäller att fel, som hundarna begår, ska rättas till vid risk för slagsmål hundar emellan eller om hund, som lämnat sin plats, stör andra hundar. I dylika fall ger domaren order om sådan hunds avhämtning. Om momentet pga tekniskt fel (t ex hundslagsmål) måste göras om, får inte de hundar som är vällande/delvällande till den inträffade störningen delta. Ej heller får de hundar som oberoende av störningen redan åsamkat

sig ett underkänt betyg delta. För de hundar som får delta gäller att betygssättningen endast får påverkas av det som inträffar vid det förnyade utförandet.

Störande hund vid gruppmomenten

Hund som vid gruppmomenten, utan att själv vara provocerad, lämnar sin plats och utan aggression engagerar sig (t.ex. lekinvit) i annan hund ska rapporteras (aggression faller under "Oacceptabelt beteende"). Beslut om rapportering tas av tjänstgörande domare och rapporten insänds via arrangören till SBK tillsammans med redovisningen av provet. SBK kan, grundat på en eller flera insända rapporter, besluta om förbud för hund att delta i lydnadsprov under viss tid.

Speciella anvisningar för Elitklass

Domaren i samråd med tävlingsledaren kan välja i vilken ordning momenten skall utföras, men skall vara lika för alla tävlande.

Det är inte tillåtet att peka ut platser eller riktningar för hunden före eller under ett moment (om detta inte är relaterat till momentet och är tillåtet). Sådant uppträdande ger diskvalificering.

Föraren skall lämna hundens koppel utanför tävlingsplanen.

Vid inkallnings- och apporтерingsmomenten behöver inte domaren i förväg känna till hundens ingång (framför föraren eller direkt till utgångsställning).

Kommando "Stanna" är tillåtet i moment där föraren lämnar hunden eller vänder sig ifrån den (Ex 1, 2, 5, 9, 10).

Kommando "Fot" är tillåtet då hunden skall följa med föraren.

En generell regel är att för ett extrakommando dras 2 poäng. Ett tredje kommando leder till underkännande av momentet (eller del av det). I moment 6 (dirigeringskommandon) och moment 10 (fjärdirigeringskommandon) dras 1-2 poäng för ett extra kommando. Se även bedömningsanvisningarna för dessa moment.

Hund som skäller under ett moment, om än tillfälligt, skall ges poängavdrag. Ett kort skall (ex. startskall) skall ge åtminstone 1 poängs avdrag. Högre betyg än 7 kan ej ges till hund som skäller tillfälligt. Hund som skäller intensivt eller kontinuerligt underkänns. Samma bedömning gäller för gnäll.

Om föraren tar steg vid kommendering underkänns momentet.

För hund som är orolig vid ett moments början (ej korrekt utgångsställning) är maxbetyg 8.

Hund som inte intar utgångsställning vid momentets slut kan inte ges högre betyg än 7.

Förare som mellan momenten tar i hundens halsband ges varning (gult kort).

För högsta betyg gäller att hunden ej får nudda föraren vid ingång framifrån i inkallnings- eller apporтерingsmomenten. Om hunden stöter emot (kolliderar med) föraren är maxbetyg 7.

Vid bedömning av hastighet skall rasen tas i beaktande. Idealet är inte detsamma för alla raser. Om en hund reagerar ögonblickligen och villigt, rör sig typiskt för rasen, behåller farten och visar intresse för arbetet, skall den belönas med full poäng såvida det inte finns andra misstag.

Tjuvstart

Hund, som i moment där den sändes från förarens sida, tjuvstartar kan i klass I-III tilldelas högst betyg 6, detta under förutsättning att hunden omedelbart låter sig inkallas till sidan igen, annars underkänns den. I elitklass underkänns hunden vid tjuvstart.

Vid hoppmoment där hunden vid tjuvstart har passerat hindret underkänns momentet.

Gult resp Rött kort, avser elitklass (I enlighet med FCIs regelverk)

Om hunden lämnar föraren under ett moment (avbryter momentet) men är kvar på tävlingsplanen, får föraren utan att flytta sig kalla in hunden. Om hunden återvänder på 1:a kommandot ger domaren en varning (visar gult kort) och momentet underkänns, men ekipaget kan fortsätta med nästa moment. Om hunden ej kommer på 1:a kommandot eller beteendet upprepas sker diskvalificering (domaren visar rött kort). Om hunden lämnar föraren mellan momenten, men är kvar på tävlingsplanen får föraren utan att flytta sig kalla in hunden. Om hunden återvänder på 1:a kommandot ger domaren en varning (visar gult kort) och ekipaget kan fortsätta tävlingen. Om hunden ej återvänder på 1:a kommandot eller lämnar en andra gång diskvalificeras ekipaget (domaren visar rött kort). Om hunden lämnar tävlingsplanen diskvalificeras ekipaget (domaren visar rött kort).

Om hunden uppträder störande genom ihållande skall eller gnäll kan domaren först ge varning (visar gult kort). Om uppträdandet fortsätter kan domaren diskvalificera hunden genom att visa rött kort. Samma sak gäller för störande skall och gnäll mellan momenten.

Den tävlande får inte genom klappning eller liknande uppmuntra hunden under ett moments genomförande. Detta är däremot tillåtet efter varje avslutat moment. I fall av överdriven uppmuntran (exempelvis lek, hopp i famn, slalom mellan föraren ben etc) kan domaren i elitklass varna föraren genom att visa gult kort. Om en andra incident, som föranleder varning inträffar, visar domaren rött kort och ekipaget diskvalificeras. Rött kort innebär 0 poäng oberoende av vad ekipaget erhållit innan rött kort gavs.

15. Funktionärer

För samtliga kategorier av funktionärer gäller att de ska efterleva de etiska regler och riktlinjer som formulerats i dokumentet "Etisk policy för prov och tävlingar inom Svenska Brukshundklubben".

Domare

Lydnadsprovsdomare auktoriseras av SBK. Lydnadsprovsdomare av 2:a klass äger rätt att döma klass I, II och III. Lydnadsprovsdomare av 1:a klass äger rätt att döma samtliga lydnadsklasser (inklusive inhemska internationella klasser).

För utländsk domare (från annat land än Sverige) krävs tillstånd från hemlandet via SKK.

Domare som inte dömt lydnadsprov eller deltagit vid regional domarkonferens under det senaste kalenderåret äger inte rätt att döma lydnadsprov förrän förnyad prövning av kompetensen skett enligt SBKs bestämmelser.

Domare får ej tävla i någon klass på prov/tävling där domaren själv dömer.

Domare till officiella lydnadsprov inom SBK kallas till tjänstgöring genom distriktetsförsorg. Vid SM kallas domarna av FS.

Tävlingsledare

Vid officiellt lydnadsprov fordras en auktoriserad tävlingsledare för lydnadsprov. Undantag från detta är klass I där den tjänstgörande domaren kan ta ansvaret som tävlingsledare. Tävlingsledare som inte tjänstgjort under de två senaste kalenderåren äger inte rätt att tjänstgöra förrän förnyad prövning av kompetensen skett enligt SBKs bestämmelser.

Arrangören må dock vid såväl ordinarie lydnadsprov som vid SM i lydnadsprov utse biträdande tävlingsledare, för vilken formell kompetens inte erfordras.

LYDNADSPROV KLASS I

Utförande samt bedömningsanvisning

Om inte annat anges börjar och slutar momentet i utgångsställning. Från och med moment 4 ska hunden föras fritt och kopplet vara undanstoppat och osynligt för hunden.

1. **Platsliggande** **Koeff 4   Maxpoäng 40**

Kommando: "Plats" eller handtecken – "Stanna kvar" – "Sitt"

Utförande:

Förarna lägger hundarna bredvid varandra med ca 7 m mellanrum och avlägsnar sig gående omkring 10 m och stannar där vända mot och synliga för hundarna. Dessa skall kvarligga 2 min utan att förflytta sig. När föraren lämnar hunden får kommandot "Stanna kvar" användas. På order av tävlingsledaren återgår förarna samtidigt till hundarna.

Bedömning:

Momentet börjar då tävlingsledaren beordrar nedläggning av hundarna och är slut då hundarna intagit utgångsställning.

Hund som ställer sig eller kryper mer än 3 gånger sin egen längd underkänns. Hund som sätter sig innan föraren återkommit kan inte ges högre betyg än 5, sker det sedan föraren återkommit men före kommando för utgångsställning är maxbetyget 8. Hund som i övrigt förflyttar sig, kryper kortare bit än vad som ovan sagts eller gnäller, bör inte ges högre betyg än 8. För högsta betyg ska hunden lugnt och stilla ligga kvar på platsen.

Uppläggning:

Tiden tas från det ögonblick förarna intagit sina platser på föreskrivet avstånd.

Momentet bör utföras med minst 3 hundar i gruppen. Som rekommendation bör inte momentet genomföras med fler än 8 hundar i gruppen.

Sedan förarna lagt ner och lämnat hundarna, får hundarna inte påverkas genom kommandon, tecken eller dylikt.

2. Tandvisning

Koeff 1   Maxpoäng 10

Utförande:

Momentet är obligatoriskt. Hunden skall vara kopplad och i utgångsställning. Domaren skall utan svårighet kunna kontrollera hundens bett. I bedömningen tas hänsyn till hundens allmänna uppträdande. Domaren avgör om bord ska användas.

Bedömning:

Momentet börjar då domaren kommer fram till ekipaget och slutar då domaren lämnar detsamma.

Vägran av föraren att genomföra momentet medför att hunden avstängs från vidare tävling denna dag. För högsta betyg skall hunden bibehålla utgångsställning och hundens bett skall kunna kontrolleras på önskvärdt sätt utan att hunden sätter sig till motvärn. Hund som vid tandvisningen visar aggressivitet eller påtaglig rädsla underkänns.

3. Linförighet

Koeff 4   Maxpoäng 40

Kommando: "Foi"

Utförande:

Hunden förs i fritt hängande koppel och skall villigt och rakt följa föraren, gående invid dennes vänstra sida med huvudet eller bogen i jämnhöjd med förarens knä. Linförighet skall provas i vändningar och halter i vanlig marsch. Hunden ska även provas under rak språngmarsch där märkbar tempoväxling ska föreligga. Då föraren gör halt, skall hunden utan kommando inta utgångsställning.

Vid nytt marschantråde och vid förändring av gångart får kommandot upprepas.

Bedömning:

Momentet börjar vid första marschanträdet och slutar då hunden intagit utgångsställning, efter den avslutande halten.

Hund som hela tiden förs i stramt koppel (hunden stretar) kan inte godkännas. Samma sak gäller om hunden släpar efter alltför kraftigt så att den måste dras fram ideligen, eller om den under större delen av momentet följer föraren på längre avstånd än 1 m.

Varje liten avvikelse som hunden gör från det önskvärda mönstret bör återspeglas i betygsättningen, även en sådan detalj som tempot vid exempelvis sättande.

4. Laggande

Koeff 2   Maxpoäng 20

Kommando: "Foi" – "Ligg" eller handtecken – "Sitt"

Utförande:

Momentet inleds med fritt följ. På kommando eller handtecken skall hunden snabbt lägga sig. Platsläggande utförs under gång utan att föraren stannar. Föraren fortsätter ca 10 m, gör helt om halt och återvänder sedan till hunden på order av tävlingsledaren.

Bedömning:

Momentet börjar i och med den inledande förflyttningen och är slut då hunden intagit utgångsställning.

Hund som lägger sig före kommando underkänns. Sätter eller ställer sig hunden innan föraren återvänt, kan den inte ges högre betyg än 5. Hund som lämnat sin plats 3 gånger hundens kroppslängd innan föraren återvänt underkänns. Om hunden inte lägger sig och detta upptäcks av föraren efter några stegs förflyttning, skall hunden underkännas även om föraren genom förnyat kommando lyckas förmå den att inta liggande ställning.

5. Inkallande

Koeff 2   Maxpoäng 20

Kommando: "Stanna kvar" – (Hundens namn) "Hit"

Utförande:

Hunden lämnas i sittande ställning varefter föraren på tävlingsledarens order går ca 15 m i anvisad riktning. Innan föraren lämnar hunden får kommandot "Stanna kvar" användas. På tävlingsledarens order inkallas hunden.

Bedömning:

Momentet börjar då föraren lämnar hunden och slutar då hunden intagit utgångsställning.

Huvudvikten skall läggas vid att hunden visar god lydnad och snabbhet vid inkallningen.

Hund som före inkallningskommandot avviker mer än 3 gånger sin egen längd från platsen underkänns. Hund som ändrar ställning före inkallningskommandot kan inte ges högre betyg än 8. Hund som inte kommer vid första kommandot, kan ges högst betyg 7.

6. Ställande

Koeff 3 Maxpoäng 30

Kommando: "Foi" – "Stå" eller handtecken – "Sitt"

Utförande:

Momentet inleds med fritt följ. På kommando skall hunden snabbt ställa sig. Stående utförs under gång utan att föraren stannar. Föraren fortsätter ca 10 m, gör helt om halt och återvänder sedan till hunden på order av tävlingsledaren.

Bedömning:

Momentet börjar i och med den inledande förflyttningen och slutar då föraren återvänt och hunden intagit utgångsställning.

Hund som stannar före kommando underkänns. Hund, som först lägger eller sätter sig, och därefter intar stående ställning på nytt kommando av föraren, underkänns. Hund som lägger eller sätter sig sedan den först stannat i stående kan inte ges högre betyg än 5.

För godkännande krävs att hunden stannar inom ett avstånd av 2 gånger sin egen längd efter förarens kommando.

7. Apportering

Koeff 1 Maxpoäng 10

Kommando: "Apport" – "Loss"

Utförande:

Hunden i utgångsställning. Hunden skall på kommando gripa en apportboken av trä som av föraren med höger hand räcks fram mot hunden. Hunden skall hålla apportboken ca 5 sek. Därefter skall föraren, efter order av tävlingsledaren, kommandera hunden att avlämna apportboken.

Bedömning:

Momentet börjar då tävlingsledaren beordrar föraren att räcka fram apportboken och är slut då hunden avlämnat föremålet.

Hund som ändrar ställning kan inte ges högre betyg än 8. Hund som tar apportboken innan kommando kan inte ges högre betyg än 8. Hund som släpper apportboken före avlämnandet eller tuggar kan inte ges högre betyg än 7. Vid ihållande kraftigt tuggande kan ej ges högre betyg än 5.

Vid bedömningen ska stor vikt läggas vid hundens aktiva gripande (sträcker sig mot apportboken).

Uppläggning:

Före framräckandet av apportboken hålles denna av föraren i höger hand och på höger sida av kroppen. Föraren avgör själv när kommando ska ges.

8. Hopp över hinder

Koeff 2 Maxpoäng 20

Kommando: "Stanna kvar" – "Hopp"

Utförande:

Hunden lämnas i sittande ställning på valfritt avstånd från hindret. Föraren ställer upp på valfritt avstånd på motsatta sidan i riktning mot hindret. Innan föraren lämnar hunden får kommandot "Stanna kvar" användas. På förarens kommando skall hunden hoppa fritt över hindret och inta utgångsställning.

Hindret skall vara täckt och hopphöjden vara densamma som hundens mankhöjd, avrundad till närmaste 5 cm. På begäran av föraren kan höjden sättas högre, dock högst 1 m.

Bedömning:

Momentet börjar då föraren lämnar hunden och slutar då hunden intagit utgångsställning.

Hund som ändrat ställning innan föraren kommanderat "hopp" kan inte ges högre betyg än 8.

Hund som vidrör hindret, oavsett hur lätt detta sker, bör inte ges högre betyg än 8. Hund som hoppar innan kommando, då föraren intagit sin plats, kan inte ges högre betyg än 6. Hund som använder hindret som stöd eller passerar vid sidan om hindret underkänns. Hund som ej förmås sitta kvar tills föraren intagit sin plats på motsatta sidan av hindret underkänns.

9. Helhetsintryck

Koeff 1 Maxpoäng 10

Bedömning:

Vid bedömning av helhetsintryck ska hänsyn tas till samarbetet mellan förare och hund såväl under som mellan momenten. Hänsyn skall även tas till ekipagets uppträdande mellan momenten.

Total maxpoäng i klass I = 200 poäng

LYDNADSPROV KLASS II

Utförande samt bedömningsanvisning

Om inte annat anges börjar och slutar momentet i utgångsställning.

1. Platsliggande Koeff 4   Maxpoäng 40

Kommando: "Plats" eller handtecken – "Stanna kvar" – "Sitt"

Utförande:

Förarna lägger hundarna bredvid varandra med ca 5 m mellanrum och avlägsnar sig gående omkring 30 m och stannar där vända mot och synliga för hundarna. Dessa skall kvarligga 3 min utan att förflytta sig. När föraren lämnar hunden får kommandot "Stanna kvar" användas. På order av tävlingsledaren återgår förarna samtidigt till hundarna.

Bedömning:

Momentet börjar då tävlingsledaren beordrar nedläggning av hundarna och är slut då hundarna intagit utgångsställning.

Hund som ställer sig eller kryper mer än 3 gånger sin egen längd underkänns. Hund som sätter sig innan föraren återkommit kan inte ges högre betyg än 5, sker det sedan föraren återkommit men före kommando för utgångsställning är maxbetyget 8. Hund som i övrigt förflyttar sig, kryper kortare bit än vad som ovan sagts eller gnäller, bör inte ges högre betyg än 8. För högsta betyg ska hunden lugnt och stilla ligga kvar på platsen.

Uppläggning:

Tiden tas från det ögonblick förarna intagit sina platser på föreskrivet avstånd.

Momentet bör utföras med minst 3 hundar i gruppen. Som rekommendation bör inte momentet genomföras med fler än 8 hundar i gruppen.

Sedan förarna lagt ner och lämnat hundarna, får hundarna inte påverkas genom kommandon, tecken eller dylikt.

2. Fritt följ Koeff 3   Maxpoäng 30

Kommando: "Följ"

Utförande:

Hunden skall vara okopplad, kopplet skall vara undanstoppat och osynligt för hunden.

Hunden skall villigt och rakt följa föraren, gående invid dennes vänstra sida med huvudet eller bogen i jämnhöjd med förarens knä. Fritt följ skall prövas i vändningar och halter i vanlig marsch. Hunden ska även prövas under rak språngmarsch där märkbar tempoväxling ska föreligga. Då föraren gör halt, skall hunden utan kommando inta utgångsställning.

Vid nytt marschantråde och vid förändring av gångart får kommando upprepas.

Bedömning:

Momentet börjar vid första marschanträdet och slutar då hunden intagit utgångsställning, efter den avslutande halten.

Hund som under större delen av momentet följer föraren på längre avstånd än 1 m kan inte godkännas.

Varje liten avvikelse som hunden gör från det önskvärda mönstret bör återspeglas i betygsättningen, även en sådan detalj som tempot vid exempelvis sättande.

3. Liggande Koeff 1   Maxpoäng 10

Kommando: "Fot" – "Ligg" eller handtecken – "Sitt"

Utförande:

Momentet inleds med fritt följ. På kommando skall hunden snabbt lägga sig. Liggande utförs under gång utan att föraren stannar. Föraren fortsätter ca 10 m, gör helt om halt och återgår sedan till hunden på order av tävlingsledaren.

Bedömning:

Momentet börjar i och med den inledande förflyttningen och är slut då hunden intagit utgångsställning.

Hund som lägger sig före kommando underkänns. Sätter eller ställer sig hunden innan föraren återvänt, kan den inte ges högre betyg än 5. Hund som lämnat sin plats 3 gånger hundens kroppslängd innan föraren återvänt underkänns. Om hunden inte lägger sig och detta upptäcks av föraren efter några stegs förflyttning, skall hunden underkännas även om föraren genom förnyat kommando lyckas förstå den att inta liggande ställning.

4. Inkallande

Koeff 2   Maxpoäng 20

Kommando: "Stanna kvar" – (Hundens namn) "Hit"

Utförande:

Hunden lämnas i sittande ställning varefter föraren på tävlingsledarens order går ca 25 m i anvisad riktning. Innan föraren lämnar hunden får kommandot "Stanna kvar" användas. På tävlingsledarens order inkallas hunden.

Bedömning:

Momentet börjar då föraren lämnar hunden och slutar då hunden intagit utgångsställning.

Huvudvikten skall läggas vid att hunden visar god lydnad och snabbhet vid inkallningen.

Hund som före inkallningskommandot avviker mer än 3 gånger sin egen längd från platsen underkänns. Hund som ändrar ställning före inkallningskommandot kan inte ges högre betyg än 8. Hund som inte kommer vid första kommandot, kan ges högst betyg 7.

5. Sändande med ställande

Koeff 3   Maxpoäng 30

Kommando: "Framåt" – "Stå"

Utförande:

Ekipaget ställer upp på ca 10 m avstånd mitt för en markerad ruta 3 x 3 m. På kommando sänds hunden in i rutan där den kommenderas till stående. Föraren avgör själv när ståkommandot ges. Hunden ska efter ståkommandot förbli stående inom rutan i ca 3 sek, varefter tävlingsledaren ger order att avhämta hunden.

Bedömning:

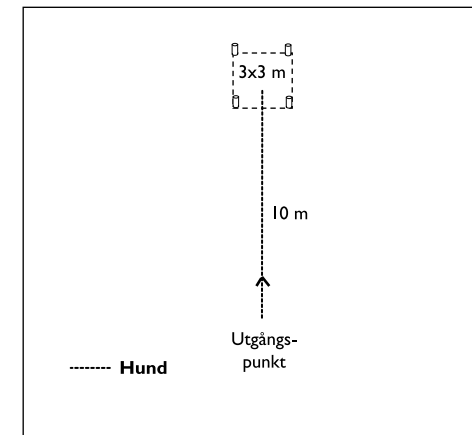
Momentet börjar då ekipaget ställt upp i utgångsställning i riktning mot rutan, efter att föraren eventuellt har riktat in hunden, och slutar i och med att föraren beordrats avhämta hunden. Föraren äger rätt att rikta in hunden innan momentet påbörjats. För erhållande av högsta betyg ska hunden befinna sig helt inom rutan och föraren får ej ha gett mer än högst 2 kommandon sammanlagt. Hund som intar annan ställning än stående eller ändrar ställning kan inte ges högre betyg än 8. För godkänt betyg måste hunden ha minst 2 tassar inom rutan. För högsta betyg ska hunden gå in i rutan framifrån.

Uppläggning:

Rutan skall vara 3 x 3 m. Rutans hörn utmärks med koner. Konerna ska vara väl

synliga för föraren och ca 15 cm höga.

Rutans fyra sidor ska markeras med färg, sågspån, tape eller på annat lämpligt sätt. De fyra linjerna ska dras mellan konernas ytterkanter.

6. Apportering

Koeff 2   Maxpoäng 20

Kommando: "Apport" – "Loss"

Utförande:

Hunden i utgångsställning. Sedan föraren kastat en av tävlingsledaren utlämnad apportbock av trä minst 10 m, skall hunden på kommando hämta föremålet, sätta sig framför eller vid sidan av föraren och på kommando avlämna föremålet.

Bedömning:

Momentet börjar då tävlingsledaren beordrar föraren att kasta föremålet och slutar då hunden avlämnat föremålet, med följande undantag:

– Om hunden avlämnar föremålet sittande framför föraren skall den därefter, på förarens kommando, inta utgångsställning.

Vid bedömningen skall stor vikt fästas vid hur snabbt hunden arbetar. Hund som tappar föremålet före avlämnandet eller tuggar bör inte ges högre betyg än 7. Vid ihållande, kraftigt tuggande ges högst betyg 5.

7. Fritt hopp över hinder

Koeff 2   Maxpoäng 20

Kommando: "Hopp" – "Sitt" – "Hopp"

Utförande:

Hunden skall från utgångsställning på kommando hoppa fritt över hindret. På kommando skall hunden sätta sig på andra sidan och förbli sittande till dess tävlingsledaren beordrar föraren kommendera återhopp. Föraren avgör själv när hunden skall sättas på andra sidan hindret.

Hindret skall vara täckt och hopphöjden vara densamma som hundens mankhöjd, avrundad till närmaste 5 cm. På begäran av föraren kan höjden sättas högre, dock högst 1 m.

Bedömning:

Momentet börjar då föraren ställt upp på lämpligt avstånd och slutar då hunden efter hoppet intagit utgångsställning.

Hund som vidrör hindret, oavsett hur lätt detta sker, bör inte ges högre betyg än 8. Hund som använder redskapet som stöd underkänns.

Sker återhoppet utan att hunden först stannat underkänns momentet. Sker återhoppet sedan hunden stannat men utan att föraren gett kommando, kan inte högre betyg än 6 ges. Högre betyg än 7 kan inte tilldelas hund som intar annan ställning än sittande. Hund som tre gånger vägrar hoppa underkänns.

8. Fjärrdirigering

Koeff 2   Maxpoäng 20

Kommando: "Ligg" – "Sitt" och/eller handtecken – "Ligg" och/eller handtecken – "Sitt"

Utförande:

Hunden lägges efter tävlingsledarens order, varefter föraren beger sig ca 5 m från hunden. Föraren skall sedan, med röst och/eller tecken, 4 gånger kommendera hunden till sättande/läggande. Föraren återgår till hunden på tävlingsledarens order.

Bedömning:

Momentet börjar då tävlingsledaren beordrar föraren lägga hunden och slutar när föraren återvänt och hunden intagit utgångsställning.

Hund som avviker mer än 2 gånger sin egen längd från sin ursprungliga plats, eller som inte kan förmås skifta ställning minst 2 gånger, underkänns. Förflyttning i olika riktningar summeras.

Uppläggnig:

Tävlingsledaren, vilken före momentets början placerat sig ca 5 m bakom hunden, anvisar föraren med hjälp av en skylt när och vad hunden skall kommenderas.

Tiden mellan tävlingsledarens skiftesbyten skall vara cirka 5 sek.

Linje skall markeras med t ex sågspån, sand, krita eller tape. Markeringen skall vara bakom hunden.

9. Helhetsintryck

Koeff 1   Maxpoäng 10

Bedömning

Vid bedömning av helhetsintryck ska hänsyn tas till samarbetet mellan förare och hund såväl under som mellan momenten. Hänsyn skall även tas till ekipagets uppträdande mellan momenten.

Total maxpoäng i Lydnadsklass II = 200 poäng

LYDNADSPROV KLASS III

Utförande samt bedömningsanvisning

Om inte annat anges börjar och slutar momentet i utgångsställning.

1. Sittande i grupp Koeff 2 Maxpoäng 20

Kommando: "Sitt" – "Stanna kvar"

Utförande:

Förarna sätter hundarna bredvid varandra med ca 5 m mellanrum och avlägsnar sig gående ca 20 m och stannar där vända mot och synliga för hundarna. Dessa skall kvarsitta 1 min utan att förflytta sig. Innan föraren lämnar hunden får kommandot "Stanna kvar" användas. På order av tävlingsledaren återgår förarna samtidigt till hundarna.

Bedömning:

Momentet börjar när förarna lämnar hundarna och slutar när förarna återvänt till hundarna och tävlingsledaren angett momentet slut.

Hund som ställer sig, lägger sig eller förflyttar sig mer än en gång sin egen längd, underkänns. Sker detta då förarna fått order att återgå kan högst betyg 5 erhållas. För erhållande av högsta betyg skall hunden sitta lugnt med bibehållen frontriktning.

Upplägning:

Tiden för momentet tas från det ögonblick förarna intagit sina platser. Momentet bör helst utföras med minst 3 hundar i gruppen. Som rekommendation bör inte momentet genomföras med fler än 8 hundar i gruppen.

Sedan förarna lämnat hundarna, får hundarna inte påverkas genom kommandon, tecken eller dylikt.

2. Platsliggande Koeff 2 Maxpoäng 20

Kommando: "Plats" eller handtecken – "Stanna kvar" – "Sitt"

Utförande:

Förarna lägger hundarna bredvid varandra med ca 5 m mellanrum och avlägsnar sig

gående utom synhåll för hundarna. Dessa skall kvarligga 3 min utan att förflytta sig. När föraren lämnar hunden får kommandot "Stanna kvar" användas. På order av tävlingsledaren återgår förarna samtidigt till hundarna.

Bedömning:

Momentet börjar då tävlingsledaren beordrar nedläggning av hundarna och är slut när hundarna intagit utgångsställning.

Hund som ställer sig eller kryper mer än 3 gånger sin egen längd underkänns. Hund som sätter sig innan föraren återkommit kan inte ges högre betyg än 5, sker det sedan föraren återkommit men före kommando för utgångsställning är maxbetyget 8. Hund som i övrigt förflyttar sig, kryper kortare bit än vad som ovan sagts eller gnäller, bör inte ges högre betyg än 8.

För högsta betyg ska hunden lugnt och stilla ligga kvar på sin plats.

Upplägning:

Tiden tas från det ögonblick förarna försvunnit ur hundarnas åsyn.

Momentet bör utföras med minst 3 hundar i gruppen. Som rekommendation bör inte momentet genomföras med fler än 8 hundar i gruppen.

Sedan förarna lagt ner och lämnat hundarna, får hundarna inte påverkas genom kommandon, tecken eller dylikt.

3. Fritt följ Koeff 4 Maxpoäng 40

Kommando: "Följ"

Utförande:

Hunden skall vara okopplad, kopplet skall vara undanstoppat och osynligt för hunden.

Hunden skall villigt och rakt följa föraren, gående på dennes vänstra sida med huvudet eller bogen i jämnhöjd med förarens knä. Fritt följ skall prövas i vändningar och halter under vanlig marsch. Hunden ska prövas i rak språngmarsch och rak långsam marsch. Märkbar tempoväxling ska föreligga. Då föraren gör halt, skall hunden utan kommando stanna i utgångsställning. Hunden skall även prövas vid förflyttningar från halt 2 till 3 steg i olika riktningar samt i vändningar på stället.

Vid nytt marschantråde, vid förändring av gångart, sidoförflyttningar samt vändningar på stället får kommandot upprepas.

Bedömning:

Momentet börjar vid första marschanträdet och slutar då hunden intagit utgångsställning, efter den avslutande halten.

Hund som under större delen av momentet följer föraren på längre avstånd än 1

m kan inte godkännas. För ett korrekt utförande av sidoförflyttningarna, skall föraren bibehålla frontriktningen och således t ex backa eller ta steg åt höger resp vänster.

Varje liten avvikelse som hunden gör från det önskvärda mönstret bör återspeglas i betygsättningen, även en sådan detalj som tempot vid exempelvis sättande.

Uppläggnings:

Innan momentet börjar överlämnas till den tävlande apportföremålet som senare skall användas i moment "Vittringsprov och apportering".

4. Sättande Koeff 3 Maxpoäng 30

Kommando: "Fol" – "Sitt"

Utförande:

Momentet inleds med fritt följ. På kommando skall hunden snabbt sätta sig. Sättande utförs under gång utan att föraren stannar. Föraren fortsätter gående ca 10 m, gör helt om halt och återgår sedan till hunden på order av tävlingsledaren.

Bedömning:

Momentet börjar i och med den inledande förflyttningen och slutar då föraren gått tillbaka till hunden.

Hund som sätter sig före kommando eller ändrar ställning innan föraren gjort helt om halt underkänns. Ligger eller ställer sig hunden innan föraren återvänt, kan den inte tilldelas högre betyg än 5. Hund som lämnat sin plats 3 gånger hundens kroppslängd innan föraren återvänt underkänns. Om hunden inte sätter sig och detta upptäcks av föraren efter några stegs förflyttning, skall hunden underkännas även om föraren genom förnyat kommando lyckas förmå den att inta sittande ställning.

5. Inkallande med ställande Koeff 3 Maxpoäng 30

Kommando: "Stanna kvar" – (Hundens namn) "Hit" – "Stå" eller handtecken – "Hit"

Utförande:

Hunden lämnas i sittande ställning varefter föraren går 25-35 m i anvisad riktning. Innan föraren lämnar hunden får kommandot "stanna kvar" användas. På tävlingsledarens order inkallas hunden. Vid utsatt markering kommenderas den stanna i stående ställning varefter den åter inkallas. Föraren skall utan order från

tävlingsledaren själv ge kommando för ställande.

Order till föraren att kalla in hunden ges av tävlingsledaren.

Bedömning:

Momentet börjar då föraren lämnar hunden och slutar då hunden intagit utgångsställning.

Huvudvikten skall läggas vid att hunden visar god lydnad och snabbhet vid inkallningen.

Stor vikt bör också fästas vid att den stannar på förarens kommando.

Hund som före första inkallningskommandot avviker mer än 3 gånger sin egen längd från platsen underkänns. Hund som ändrar ställning före första inkallningskommandot kan inte ges högre betyg än 8.

Hund som inte kommer vid första kommandot, kan inte ges högre betyg än 7.

Hund som stannar i felaktig ställning eller ändrar ställning då den kommenderats stanna i stående kan inte ges högre betyg än 6. Hund som ej åtlyder förarens kommando för ställande inom en gräns av 5 gånger sin egen längd, kan inte ges högre betyg än 6. Hund som inte stannat innan tävlingsledaren gett order om ny inkallning underkänns.

Uppläggnings:

Markering för ställande placeras vid sidan om sträckan vid halva avståndet mellan förare och hund. Markeringen ska vara väl synlig för föraren.

Om hunden inte stannat inom ca 8 m ges trots det order om ny inkallning.

6. Sändande med platsläggande och inkallande Koeff 4 Maxpoäng 40

Kommando: "Framåt" – ("Stå"), "Ligg" – (Hundens namn) "Hit"

Utförande:

Ekipaget ställer upp på ca 25 m avstånd mitt för en markerad ruta 3 x 3 m. På kommando sänds hunden in i rutan där den nedläggs. Föraren ges sedan order att förflytta sig mot rutan, ca 2 m från denna görs höger alt vänster om marsch och efter ca 10 m på nytt höger alt vänster om marsch mot utgångspunkten. Ca 10 m efter andra höger- alt vänstervändningen inkallas hunden under fortsatt marsch. Vid återkomsten till utgångspunkten görs halt.

Bedömning:

Momentet börjar då ekipaget ställt upp i riktning mot rutan och slutar i och med den avslutande halten. Om föraren riktar in hunden mot rutan är maxbetyg 8.

För erhållande av högsta betyg får föraren inte ge mer än högst 4 kommandon sammanlagt, varvid ett kommando då är ett ståkommando i rutan. Hunden skall lägga sig inom den markerade rutan samt snabbt komma på inkallningskommandot. För högsta betyg ska hunden gå in i rutan framifrån.

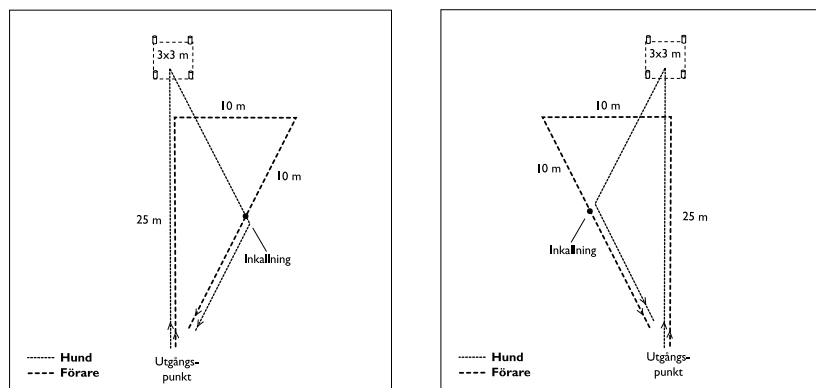
Hund som lägger sig innan föraren gett kommando kan inte ges högre betyg än 7. För erhållande av betyg skall större delen av hunden läggas inom den markerade rutan (enligt "Bordsprincipen", dvs hunden skall ha en sådan position att den, om rutan varit ett bord, hållit sig kvar på bordet).

Hund som ställer eller sätter sig före förarens andra vändning underkänns i momentet. Hund som ställer eller sätter sig efter förarens andra vändning kan inte ges högre betyg än 5. För hund som i övrigt förflyttar sig sänks betyget. Hund som tjuvstartar efter det att föraren fått andra kommandot om höger- alt vänstervändning kan inte ges högre betyg än 5.

Uppläggning:

Rutan ska vara 3 x 3 m. Rutans hörn utmärkes med koner. Konerna ska vara väl synliga för föraren och ca 15 cm höga.

Rutans fyra sidor ska markeras med färg, sågspån, tape eller på annat lämpligt sätt. De fyra linjerna ska dras mellan konernas ytterkanter.

7. Apportering och hopp över hinder Koeff 3 Maxpoäng 30

Kommando: "Hopp" – "Apport" – "Loss"

Utförande:

Hunden i utgångsställning. Sedan föraren kastat en av tävlingsledaren utlämnad apportbock av trä över hindret skall hunden på kommando hoppa över hindret, hämta föremålet, hoppa tillbaka över hindret och därefter sätta sig framför eller vid sidan av föraren och på kommando avlämna föremålet.

Hindret skall vara täckt och hopphöjden densamma som hundens mankhöjd, avrundad till närmaste 5 cm. På begäran av föraren kan höjden sättas högre, dock högst 1 m.

Bedömning:

Momentet börjar då tävlingsledaren beordrar föraren att kasta föremålet och slutar då hunden avlämnat föremålet, med följande undantag:

– Om hunden avlämnar föremålet sittande framför föraren skall den därefter, på förarens kommando, inta utgångsställning.

Hund som vidrör hindret, oavsett hur lätt detta sker, skall inte ges högre betyg än 8. Hund som använder redskapet som stöd underkänns.

Vid bedömningen skall stor vikt fästas vid hur snabbt hunden arbetar. Hund som tappar föremålet före avlämnandet eller tuggar bör inte ges högre betyg än 7. Vid ihållande, kraftigt tuggande ges högst betyg 5. Kommandoordet "Apport" får utan neddrag av betyget ges senast då hunden första gången är mitt över hindret.

Uppläggning:

Tävlingsledaren anvisar föraren sida av hindret, men föraren avgör själv ansatsavståndet.

8. Apportering av metallföremål Koeff 2 Maxpoäng 20

Kommando: "Apport" – "Loss"

Utförande:

Hunden i utgångsställning. Sedan föraren kastat ett av tävlingsledaren utlämnat metallföremål minst 10 m, skall hunden på kommando hämta föremålet, sätta sig framför eller vid sidan av föraren och på kommando avlämna föremålet.

Bedömning:

Momentet börjar då tävlingsledaren beordrar föraren att kasta föremålet och slutar

tar då hunden avlämnat föremålet, med följande undantag:

– Om hunden avlämnar föremålet sittande framför föraren skall den därefter, på förarens kommando, inta utgångsställning.

Vid bedömningen skall stor vikt fästas vid hur snabbt hunden arbetar. Hund som tappar föremålet före avlämnandet eller tuggar bör inte ges högre betyg än 7. Vid ihållande, kraftigt tuggande ges högst betyg 5.

9. Vittringsprov och apportering

Koeff 4   Maxpoäng 40

Kommando: "Sök - apport" – "Loss"

Utförande:

Till varje förare överlämnas före moment "Fritt följ" ett apportföremål. Föraren markerar på föremålet sitt startnummer och behåller föremålet tills vittringsprovet. Föraren överlämnar apportföremålet till tävlingsledaren, vilken lägger ut detta tillsammans med 5 identiska föremål ca 10 m från ekipaget. Hunden skall identifiera och apportera förarens föremål.

Bedömning:

Momentet börjar då ekipaget ställt upp i utgångsställning i riktning mot de utlagda apporterna och slutar då hunden avlämnat föremålet, med följande undantag:

– Om hunden avlämnar föremålet sittande framför föraren skall den därefter, på förarens kommando, inta utgångsställning.

Hund som före momentet tillåts nosa på eller ta apportföremålet i munnen underkänns. Hund som apporterar annat än förarens föremål underkänns.

Hund som först tar upp fel föremål, släpper detta för att sedan ta rätt föremål kan inte ges högre betyg än 7. Hund som tappar föremålet före avlämnandet eller tuggar bör inte ges högre betyg än 7. Vid ihållande, kraftigt tuggande ges högst betyg 5.

Upplägning:

Föremålen ska ha en storlek av 8-10 cm x 2 cm x 2 cm. och får ej vara färgade eller på annat sätt behandlade.

Föraren står under utläggningen med ryggen mot apporterna, som läggs ut i en cirkel med ca 1 m diameter eller på en horisontell linje av ca 2 m längd.

Tävlingsledaren skall använda tång eller liknande för att inte beröra föremålen vid utläggningen. De apportföremål som läggs ut skall för varje ekipage vara nya. Hunden äger rätt att arbeta i maximalt 1 min.

10. Fjärrdirigering

Koeff 4   Maxpoäng 40

Kommando: "Ligg" – "Stå" och/eller handtecken – "Sitt" och/eller handtecken – "Ligg" och/eller handtecken – "Sitt"

Utförande:

Hunden lägges efter tävlingsledarens order, varefter föraren beger sig ca 10 m från hunden. Föraren skall sedan, med röst och/eller tecken, 6 gånger kommendera hunden till ställande/sättande/läggande. Föraren återgår till hunden på tävlingsledarens order.

Bedömning:

Momentet börjar då tävlingsledaren beordrar föraren lägga hunden och slutar när föraren återvänt och hunden intagit utgångsställning.

Hund som förflyttar sig mer än en gång sin egen längd kan inte ges högre betyg än 6. Hund som förflyttar sig mer än 2 gånger sin egen längd, eller som inte kan förmas skifta ställning minst 4 gånger, underkänns. Förflyttningar i olika riktningar summeras.

Upplägning:

Tävlingsledaren, vilken före momentets början placerat sig ca 5 m bakom hunden, anvisar föraren med hjälp av en skylt när och vad hunden skall kommenderas.

Ordningsföljden mellan de olika positionerna bestäms av tävlingsledaren och skall vara lika för samtliga hundar. Sista ställning ska vara liggande.

Tiden mellan tävlingsledarens skiftesbyten skall vara cirka 3 sek.

Linje skall markeras med t ex sågspån, sand, krita eller tape. Markeringen skall vara bakom hunden.

11. Helhetsintryck

Koeff 1   Maxpoäng 10

Bedömning

Vid bedömning av helhetsintryck ska hänsyn tas till samarbetet mellan förare och hund såväl under som mellan momenten. Hänsyn skall även tas till ekipagets uppträdande mellan momenten.*

Total maxpoäng i Lydnadsklass III = 320 poäng

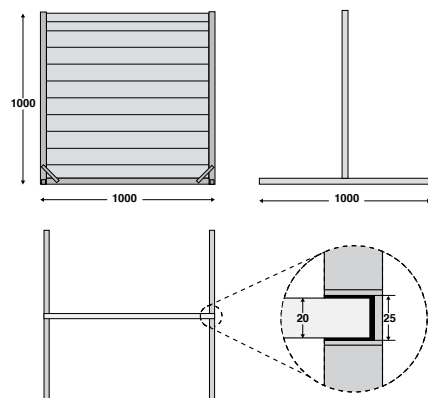
HINDER

Rekommenderat utseende

9 st plankor 100 x 20 mm
varav den nedersta fast
förankrad i ramen.

2 st plankor 50 x 20 mm

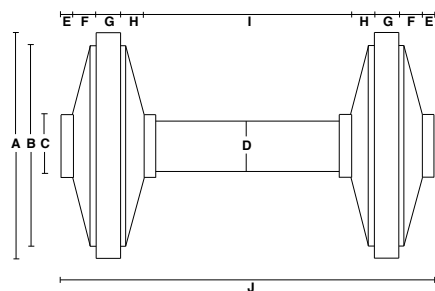
Stativet består av U-profil
med 25 mm innermått.

APPORTFÖREMÅL, METALL

Rekommenderat utseende, material lättmetall

	Liten	Stor
A Ø	90 mm	115 mm
B Ø	80 mm	105 mm
C Ø	25 mm	30 mm
D Ø	20 mm	25 mm
E	5 mm	7,5 mm
F	10 mm	12 mm
G	10 mm	12 mm
H	10 mm	12 mm
I	80 mm	105 mm
J	150 mm	190 mm

APPORTFÖREMÅL, VITTRINGSPROV

Rekommenderat utseende

Föremålen skall vara ca. 8–10 cm långa och 2 cm tjocka.

Anteckningar

Anteckningar

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....